accepiſſe cum corpore etiam paſsiones nativas. Sanè Chriſtus per illos patiebatur pro quibus patiebatur; ne paterentur. In illum tyrannis nihil ad crucem potuiſſet: oblatus eſt, quia ipſe voluit. Miraturque mater patientis amorem, dum videt illum tormenta crucis patientem; recogitans quid ſint plagæ, & crux amoris in cruce: quandoquidem ni ceſsiſſet amoris obſequio; nequaquàm eſtò paſsibilis vulneratur ab odio.

Textor. Epig. 11

Sic enim ingrato corda dolore levat.

15 Eſt aliquid amplius dignum admirationis? Utiquè, plagæ ex plagis. *His plagatus ſum.* Plagis plagari? Iſtæ ſanè plagæ, quid? Licèt in cruce, plagis (reſpondet) plagatus *in domo illorum, qui diligebant me.* Plagæ quæ factæ ab odio, factæ ferro; quæ quidem illorùm inſtrumentis, eruperunt in vulnera carnis. Ex his vulneribus non fuit vulnus. Ex plagis factis ab amore coaluerunt plagæ. Hinc, ut dixit Alapide, in cruce Chriſtus, *mirificè* paſſus. Mirificè? Utiquè. Mater præ amore dolebat de filij cruce: filius præ vehementia amoris, dolebat ſimul de dolore matris. Erant plagæ diligentis: ſicque plagatus eſt plagis; quippequàm maius in cruce vulnus, factum cordi dolenti matris vulneribus. *Quid ſunt plagæ iſtæ?* A doloris medicina, facta plagâ. Dolor in matre fuit effectus ab amore; & acrior cunctis exantlatis in cruce. Dolebat, non ut filius doleret; ſed ut officium matris ex dolore demonſtraret: at cùm huiuſcemodi ex vulneribus mœror & animæ labor, inter dolores filij eſſet maximus dolor; plagas ex plagis amoris ſenſit, quoniam vehementer de dolore matris doluit. Hoc dilectionis in utroque cruciamen. Iuxta crucem

Vnde ſi ab odio eius plagæ, tribuuntur amori

Chriſto maius vulnus ex genetricis vulneribus.

S.Franc

——*Crucifixus amor crucifixit amorem.*

Igitur ut vir dolorum (& à cruce, & à matris dolore) propter huius dolorem, acriorem in cruce ſuſtinuit crucem; quoniam ſenſibilior plaga, genitricis dolentis confecta vulnera. Hoc vulnerum vulnus.

——*Per maternas omnia geſta manus.*

Proper. d. v. 14.

16 Conſtat iam matri, *quid ſunt plagæ iſtæ.* Illa patientis ſuſtinebat pœnam, atque pœna poſuit filium, tamquàm ſignum ad ſagittam. O mater amara! O mater etiam in amarore dulciſsima! Plagæ ſiccine admirationi ſerviunt? Ne mireris: *Sagittæ tuæ tranſeunt.* A cruce torquebantur in pectus ac cor maternum; & à pectore ſaucio retorquebantur in filium, qui ligno clavis affixus; cæterùm plagis plagatus: igitur ibi exceſsivè dolebat, eò quòd amor tuus crucifixum crucifixerat. Liquèt cauſa,

Vnde Virginis amor filij amorem crucifixerat

P. 76. 18.

Cur ille crudelem ſubeat tam ſæpè dolorem.

Virg. in Paſt.

Ita theatrum dolores utriuſque ad vivum oſtendebat; ſed mater etiam vel iuxta crucem ſtabat. At quo vultu? Triſti, ſed Angelico.

Sen. Tro ad. verſ. 902.

Ratione quamvis careat, & flecti neget
Magnus dolor, ſocioſque nonnumquam ſui
Mœroris ipſos oderit:

Pectus adinſtar lilij, *transfixum, ſuavius.* Vide Picinell. *Mund. ſymb.* 11. n. 143. In odorem ſanè currimus, etſi dolemus. *Ecce in media tempeſtate tranquillitas* (ut ait Senec. de *Anim. tranquill.* cap. 14.) *Ecce animus æternitate dignus: qui in ultimo illo gradu poſitus, exeuntem animam percontatur, in argumentum veri: nec uſque ad mortem tantum; ſed aliquid etiam ex ipſa morte diſcit.*

Picinell

Senec.

Quanta illius conſtantia!

Ovid 2. Amor. 5. v. 43.

Spectabat terram: terram ſpectare decebat:
Mœſta erat in vultu, mœſta decenter erat.

Sic Virgo-Mater mœrebat, ſicque iuxta crucem ſtabat. In rem Ioſeph. de *Imper. ration.* de matre Machabæorum Salome, infit: *Quæ ad tolerandam omnem pro Dei gloria iniuriam, ſemel dicavit animum; martyrium mihi videtur impleſſe. Si ſors perpetiendi deneget facultatem; pertulit tamen cuncta, quæ voluit pati.* In Matre-Virgine elucet exemplum. In paſsione filij,

Ioſeph.

Cor devotum ſine fine dolori.

Mantuā

DIDASCALIA III.

Ex Verbo divino in carne, tota felicitas homini.

1 SIngularis Senecæ enthuſiaſmus, *Epiſt.* 74. Si ſciret, quid diceret; nequaquàm in terminis implicaret. *Deus* (ait) *ab homine vincitur: non eſt ſumma felicitatis noſtræ in carne ponenda.* Ni noſtra felicitas eſſet in Numinis carne, nullatenùs Deus vinceretur ab homine: felicitatique noſtræ fuit ſpecimen in triumpho, ubi in ſimilitudinem hominum factus, & habitu inventus ut homo. Propter felicitatem natura pugnabat, verùm ad illam pervenire non poterat. Hinc Stoicus terminis implicat. *Cauſa autem eſt* (ſubdit) *quòd non perveniamus ad illud bonum immenſum & inſuperabili; ubi neceſſe eſt, deſiſtat voluntas noſtra, quia ultra ſummum non eſt locus.* Quomodò inſuperabile proponitur, ſi Deus ab homine vincitur? Felicitas ergo noſtra & ſumma, in haccine aſſumpta carne ponenda: igitur quia filius Dei non habebat, ad ſummam felicitatem homo venire nequibat: & ultra ſummum eſt locus; quippe in carne iam videtur homo-Deus. Accinit Claudianus (aptiùs Damaſus) Epigram. 40.

Senec.

Deus ab homine victum.

Proles vera Dei, cunctiſque antiquior annis,
Nunc genitus, qui ſemper erat, luciſque repertor.
Antè ſuæ matris parens, quē miſit ab aſtris
Æquævus Genitor; Verbique in ſemina fuſi
Virgineos habitare ſinus, & corporis arcti
Iuſsit inire vias, parvàque in ſede morari.

Claud.

2 Apud Hemelarium, *Numiſm. aureor.* Tabul. 19. præ ſe fertur hominis imago, dextrà ſublevans Virginem, turrito capite; & orbem geſtantem. lemma, *Reſtitutori orbis terrarum.* Felicitatem noſtram ſymbolum exprimit, dum Verbum è Virgine-Matre carnem aſſumpſit, quæ orbem portavit terrarum, collocans in terris cœlum. humanâ, quæ iacebat, ſublevata naturâ, tranſgreſsione quondam lapſa; ut in carne videretur felicitas, ubi ſub illa tota divina maieſtas: iacentemque per Virginem-Matrem in altiora ſublevavit; quia per illam in antiquam felicitatem (cùm eſſet homo) reſtituit. Prædixit Evangelicus Vates. *Utinam dirumperes cœlos, & deſcenderes! Cum feceris mirabilia, non ſuſtinebimus. Deſcendiſti, à facie tua montes defluxerunt. A ſæculo non audierunt.* Conditio humana in felicitate condita, eius ſub tyrannide gemebat; à quo fuerat ſupplantata. Verbum divinum erat in Patris ſinu, quin fieret homo; ex quo tota hominis beatitudo. Hæc optabatur ab homine, quod quidem ſine Deo-homine non valebat adipiſci: cœloſque dirumpi efflagitat, & quòd ex illis deſcendat; quippequàm idem Dei filium hominem in terra videre, ac cœlos eius deſcenſu aperiri. Cauſam voti exponit, quoniam ſine illo infeliciter gemit. Suſtinebat ſub poteſtate dæmonis, tyrannicæ inſolentiam dominationis, unde ſi in terris è cœlis videtur Patris ingeniti filius, effatur, *Non ſubſtinebimus*; igitur ſtatim ac videatur in orbe, liberabitur feliciter de dæmonis poteſtate. Hæc ſanè, diruptis cœlis, cum fecerit mirabilia. Quænam igitur potenta? Dicit brevi: *Deſcendiſti*, & caro factus, ex Virgine-Matre in hominem de cœlo conceptus: ſignatque mirabilia, quorum nil ultrà: equidem non eſt auditum à ſæculo, Deus-homo, atque Mater-Virgo. Souſa de *Domin. Incarnat.* v. 305. ſuccinit:

Ioann. Hemel.

Eiuſmodi victoria per Virginē partū.

Iſai. 64. à 1.

Cœlum aperitur, & homo à dæmone liberatur.

Novum in mundo Deus homo, materq; Virgo.

——*Refert ſedato pectore Virgo,*
Quo fiet res iſta modo? Natura repugnat.

Supremum lucebit opus: mirabile nobis.
Et ſuperis etiam; non antè ab origine mundi
Patratū, nūquamque iterùm patrabile fiet.

Mel. Souſ.

3 Hoccine opus à ſæculo non auditum, ex quo defluxus montium, ideſt *Cordium* (inquit Alapide) propter gaudium: equidem huiuſmodi portento; à reſtitutore orbis ex fœmina, reparata beatitudo. A noſtra Tautologia promitur miraculi cauſa. Pridem ducebatur humana natura *per deſerta, quæ non habitabantur.* Videnda in ſingularem gloriam, quæ prodigia Deus poſuit Verbi incarnatione ſuper terram: equidem terra humana quæ deſerta, iam à Numine habitata. Huius felicitatis erat hominis votum. Haud fruſtratum. Gemitus compeditorum audivit, ubi Dominus de cœlo in terram aſpexit. Cœlos inclinavit & deſcendit: homo iam videtur in Maria, ut inhabitet gloria in terra noſtra. Rutilant in eius incarnatione, opus, modus & cauſa, uti inuſitata nec audita mirabilia. Opus, *Verbum caro factum.* Modus, *Ex Muliere, ex Maria Virgine.* Cauſa in tantam felicitatem, *Propter nos homines, & propter noſtram ſalutem.* En ſumma humanæ felicitatis. A Domino factum eſt iſtud, quod eſt mirabile in oculis noſtris: etenim ut vivat floreatque beatus, ultra ſummum datur locus. *Viſio magna* (ait Damiani, *ſerm.* 11. n. 2.) *qualiter Deus in Virginis utero concipiatur, diabolus decipeatur, peditum recipiatur, indebitum accipiatur.* Hic ſcopus Didaſcaliæ; ut opus, modus & cauſa fulgeant in Incarnatione. Idem, qui ſupr. à v. 205. & 363.

Per illos reparata beatitudo

Sapient. 11. 2.

Quæ mirabilia in Incarnatione Verbi.

Petr. Damian.

Hoc Pater Omnipotens, chari ſapientia nati
Et pariter communis amor genitoris & almæ
Prolis (ut eſt eadem ſemper divina voluntas;
Una eademque Dei maieſtas, unus & idem)
Apparat humanâ vinci virtute tyrannum,
Inſtituique virum, qui noxia crimina vitæ
Moribus evertat ſanctis; qui roboret acre
Pectus in hoſtiles fraudes::: nam protinùs almo
Chriſtus in eſt utero, ſacra formatus in aula
Virginis, ac totam luſtrat virtute puellam.

Souſa.

4 Ita Chryſologus cogitat. *Audiſtis* (infit *ſerm.* 142.) *Angelum cum muliere de hominis reparatione tractantem. Audiſtis agi, ut homo curſibus eiſdem, quibus dilapſus fuerat ad mortem, rediret ad vitam. Agit, agit cum Maria Angelus de ſalute; quia cum Eva Angelus egerat de ruina. Audiſtis Angelum de carnis noſtræ limo templum divinæ maieſtasi arte ineffabili conſtruentem. Audiſtis in terris Deum, in cœlis hominem ſacramento incomprehenſibili collo-*

Chryſol

Trahitur à Maria

collocari. Audiſtis inauditâ narratione; in uno corpore, Deum hominemque. De modo conceptionis, & tùnc de excellentia Virginis-Matris; plura diximus, Tom. præced. *Tautol.5. D.2.* Iam enim in anima Verbum divinum conceperat Virgo; antequàm in utero conciperetur ut homo. *Ave Maria, gratiâ plena, Dominus tecum. Mirandum* (ait Bernard. Homil. 3. *Super Miſſus eſt, n.2.*) *quomodò qui Angelum miſerat ad Virginem, ab Angelo inventus eſt, eſſe cum Virgine. Licèt à ſummo cœlo egreſſio eius; nimio tamen pervolans deſiderio, prævenit ſuum nuncium ad Virginem, quam amaverat, quam ſibi elegerat, cuius decorem concupierat.* Adi *Tom.2. T.2. D.10. à n. 6.* Ad illam ergo velociſsimè deſcendit, ut propter hominem homo fieret, & naturam iacentem elevaret. Prudent. in *Periſteph.* à v. 4024.

Bernar.

Sè præſtitit mortalibus:
Mortale corpus ſumpſit immortalitas:
Ut dum caducum portat æternus Deus,
Tranſire noſtrum poſſet ad cœleſtia.

Prudêt.

Damnatus morti erat homo. Verbum ergo factum caro. Non peribit: igitur fratrem mortalem alternà morte redemit. Periret ſanè tota humana conditio propter primævam noxam; ni Verbum ut caro fieret, ſeſe inclinaret ad terram.

Ioann.8 4.

5 *Hæc mulier* (relicto ſponſo, Phariſæi dicunt iudici Chriſto) *modò deprehenſa eſt in adulterio. In lege autem Moyſes mandavit nobis huiuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?* Conſtat cauſa, & proferendi ſententia iuxta legem, quia te conſtituimus in crimine iudicum. Quid ergo fecit Iudex auditâ fragante cauſa? *Inclinans ſe deorſum digito ſcribebat in terra:* quo ſcripto, cùm non eſſet qui accuſaret, liberam fœminam in pace dimiſit. Factum videmus, myſterium requiramus. Elucet in hac fœmina tota humana natura, in paradiſo Numini deſponſata; quæ ſugeſtione diaboli, ſupplantata deſcivit à fide Sponſi. Iuxta legem congruebat huiuſmodi lapidari. Acta conſtant, teſtes adſtant. Peribit, profectò crimine & lege. Sententia quænam à ſupremo iudice? Libertas atque clementia, etiam cognitâ cauſâ. *Vade.* Oculos in terram ſubmiſit, ne ream criminis videret: etenim ſi terra inſtabilitatis ſignum; meditanter qui iudex avertit vultum, ne fœminæ videret crimen, ſed tantùm fragilitatem. *Inclinans ſe deorſum ſcribebat in terra.* In terram ſe iudex, Verbum Dei, ſe inclinat; ne adultera humana conditio pereat: eiuſque in terram dicitur inclinatio, ubi in libertatem gravatæ crimine exponitur abſolutio; quippequam in perpetuum lueret infeliciter noxam, ni iudex è cœlo ſeſe deorſum inclinaſſet in terram. Elucet myſterium inter inclinationem iudicis, & ſoſpitatem mulieris. Quandiù iudex erectus, utpotè in cœlo, atque in Patris ſinu; iacebat adultera gravata originali peccato; quo (ſecuta rivalem, veteratorem diabolum, facientem fucum) vana reliquit Sponſum; ideòque de domo eiecta, ut fluxi cordis pateſceret fides fracta. Neceſſe erat, quòd iudex ſe inclinaret in terram, ut deſcenſu priſcam abſtergeret maculam: ſimulque objicitur libertas huiuſmodi fœminæ cum deſcenſu Verbi Dei in eius incarnatione; quia idem fuit Verbum in terram deſcendere, ac hominem liberari & à crimine & à morte.

Verſ. 6.

Clementia in crimine videt fragilitatê, non crimen.

Ni Verbum deſcenderet ad hominem, homo periret.

——Pietas tua vindicis iræ
Duritiem lenit: mitéque ad commoda gentis
Humanæ, te flectit amor.

Souſ. d. v. 226.

6 De Phœbo, aut Sole, finxit Vetuſtas (cùm illi eſſet in cœlo ſumma maieſtas) punctum fuiſſe amoris ſagittis, ut interficeret humano habitu ſerpentem Pythonem. Homer. Hymn. in *Apollin.* Natal. Comes 4. *Mytholog.* cap. 10. & Oth. Væn. *Amor.* Emblem. 11. Profectò de Deo triumphat amor: etenim quamvis Solis iuſtitiæ eſſet in cœlo divinus ſplendor; deſcendit in habitu hominis, ut ab homine expelleret tetra venena ſerpentis.

Deſcendit, ut dracone interficeret.

Mille gravem telis, exhauſta penè pharetrâ,
Perdidit effuſo per vulnera nigra veneno.

Ouid. 1. *Metam.* Fab. 8.

Hoc enim artificium ab amore cogitatur, ut Python draco imagine novâ deſcendentis de cœlo deciperetur. De arte Ichneumonis in aſpidem multi Priſcorum loquuntur. Plin. 8. *cap.* 24. Ælian. *Hiſtor. Animal.* 3. *cap.* 22. & 8. *cap.* 25. ex hiſque Pier. Valer. 39. *cap.* 10. & Cauſsin. 9. *Symbol.* 39. additque Ioann. Paſſerat. in Propert. 4. *Eleg.* 1. *Ichneumona Ægyptij adorant.* Cur igitur cultus in plauſum? Ob victoriam, certamen & certaminis modum. Mergit ſe luto ſæpiùs, ſiccatque Sole: mox ubi eodem modo ſe loricavit, in certamen pergit: luto convolutus irruit, aſpidem mordet, & incolumis abit. Canit Lucan. lib. 4. de *Bell. civil.* à v. 724.

Paſſera

Conditio Ichneumonis.

Aſpidas ut Pharias cauda ſolertior hoſtis
Ludit, & iratas incertâ provocat umbrâ,
Obliquanſque caput vanas ſerpentis in auras
Effuſæ toto comprehendit guttura morſu,
Lethiferam citra ſaniem: tunc irrita peſtis
Exprimitur, fauceſque fluunt, pereunte veneno.

Lucan.

Alij ex præfatis non in aſpidem, ſed in crocodilum referunt pugnam, & ex illa victoriam; ſed nequaquàm ſine damno: equidem, aſſumpto luto, inſilit in viſcera, mordet interna, diſruptiſque crocodili præcordijs, relicto luto, exit ex illo ſepulchro, propria virtute ſpectabilis. Speculum elucet triumphi Redemptoris noſtri, devictis in reſurrectione crocodilo dæmone, & aſpide morte. Hi conceperunt in cordibus auſum, videntes humanum in Salvatore lutum. Inierunt illuduſque validi pugnam, ſed amiſerunt victoriam: igitur cum dæmoni videretur triumphus adeptus per mortem; relicto luto, Salvator mortem devicit & dæmonem. Quicquid in illo mortale fuerat, perijt: tenebras vidit. Paterna cœlo pars data eſt, quippe è cœlo: materna morti, quippequàm ex luto: & dum draco & aſpis vitam quaſi victores vitæ adimunt; in triumpho vitam amittunt: etenim, ut ſuccinit Claudian. d. *Epigr.* 39.

Chriſtus morte ſua vicit dæmonem & mortem.

Ut nos ſurriperes leto, mortemque fugares
Morte tua; mox æthereas evectus in auras
Purgatâ repetens letum te luce parentem
auguſtumque foveas.

Claudia

7 At de huiuſmodi articulo, *Tautolog. ſeq. Didaſc.* 1. Modò de aſpide ſuperatâ ſpecie luti; quippe Deus noluit eam vincere virtute potentiæ, ſed carnis quaſi luti humilitate; quia diabolus iuſtè *non amitteret dedititi generis ſervitutem, niſi de eo, quod ſubegerat, vinceretur*: ait Leo Pap. ſerm. 2. de *Nativit.* cap. 3. Vagabatur dæmon inſolenter per orbem, homine ſub eius captivitate gemente; quin poſſet excutere iugum, veneno aſpidis in eum exercente principatum. Reſpexit de cœlo Dominus, ut expelleret aſpidis virus: & ut vinceretur ſimilitudine formæ; *filium ſuum miſit in ſimilitudinem carnis peccati.* Filius involvit ſe luto, factus homo. Latebat in luto plus. Verbum caro factum eſt. Aſpis vidit hominem, audacter acceſsit, ſed ceſsit palmâ, etiam in pugna nactâ victoria: igitur amiſſo luto carnis, ut deciperetur hoſtis; dæmonem vicit, proſtravit, ſubegit, ita ut relictâ tyrannide, homo liberaretur à tam dira ſervitute. Dicit Paulus: *Formam ſervi accipiens, in ſimilitudinem hominum factus.* Forma ſervi eſt caro peccati; quippequàm homo in huiuſmodi forma, ex quo (per crimen diabolo mancipata natura, quæ ex luto animato ac pulcherrimo) per originale peccatum, reverſa infeliciter in lutum. Ni in forma ſervi, dæmon non auderet congredi; triumphumque fruſtraret: in lutoque humano formam ſervi divinum Verbum accepit; ut ubi a diabolo ex luto, carne peccati victoria ſucceſsivè concipitur, per ipſam, quam vicerat, vinceretur. Retineret ſibi principatum, ni Filius Dei humanum ſumeret lutum, factus ex Virgine homo: formamque univit ex luto, ut demon deciperetur in laqueum: etenim ni homo eſſet in ſimilitudinem hominum; nec viciſſet hoſtem, nec homini reſtituiſſet libertatem.

LeoPap

Rom. 8. 3.

Philip. 2. 7.

Homoque acquiſivit libertatê

8 Peccatum uti intimum vulnus, hominis præcordia lacerabat: dæmon ex vulnere inſoleſcebat; quippe virulenta viperæ maligna plaga erat ſine medicina. Solicitè homo quærebat remedium, & anxiè currebat in ſacrificium. Holocauſtum pro medicina ſufficitur; verùm holocauſtis iudex non delectatur. Acceſsit ad fletus, an eſſet ſalus; quippe medicina criminis pendet à lachrymis: levat ſanè ſaucium pectus ſpiritus dolore contribulatus. Utique, cor contritum & humiliatum non deſpicit; verùm in huiuſmodi vulnus nihil prodeſt: & quandiù vulnus perſiſtit, diabolus de tyrannide geſtit. Voluntas erat iudicis, ut vulnus ſanaretur vulnere carnis. *Holocauſtum pro peccato non poſtulaſti.* Liber neceſſarius in forma ſervi. Ut cadat vipera, opus ſanè luti formâ: at cùm non eſſet niſi filius iudicis; viſis lachrymis, ductus ſagittis amoris. Medicina de cœlo ventura, ut ſublevaretur plaga. Tunc niſi ille, nulla erat medicina pro peccato; tuncque dixit: *Ecce venio*: equidem ni veniret, homo percuſſus virulentè iaceret, & diabolus inſultaret: ſicque veniens & dæmonem vicit, & hominem reparavit, Deuſque Pater indulſit originale delictum: filium videns uti ſervum in ſimilitudinem hominum factum. Iovem nequibant cuncti Dij in terram è cœlo trahere, ſed tractus eſt ab amore (Quo artificio & quo fine, dicemus *Tautolog.4. D.1.*) exprimens, ut ſanaret, amoris flammam; dum propter ſervum, ſervi ex luto accepit formam. Appoſitè Euripides apud Plutarch. in *Demetr.*

Pſ. 39. 7

Propter illum de cœlo venit.

Verſ. 8.

Tractus amore.

Sorte Deus, ſed Dei habitu mutato
In hominis imaginem.

Eurip.

9 Paralyticus ſine motu ac ſine ſenſu, veneno primæ ſupplantationis iacebat homo. Multifariàm, multiſque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis; ſed perſeverabat in ſingulis humani generis macula criminis; quod quidem deletum modo; quoniam noviſsimè locutus eſt nobis in filio: igitur per humanum aſſumptum lutum, delevit quod adverſus nos erat vulneris chirographum. Hinc pro huiuſce paralyſis morbo, dixit Centurio: *Dic verbo.*

Ut ius diaboli reſcinderet.

Matth. 8. 8.

In filio loquitur Patri: equidem homo in paralpſi iaceret, ni Verbum uti medicus in noſtra carne veniret. Totum genus humanum virus opprimebat paralyſeos: ſed *miſit verbum ſuum, & ſanavit eos*: etenim tandiù vulnus perſtitit, virus viguit, & perſpicuè in cœlo legebatur mortis chirographum, & damnationis decretum; quouſque filium miſit in ſimilitudinem hominum. Contraxerat Phyllis nuptias cum Demophoonte. Ille fugit, quia deviavit, ex cuius abſentia erumpens in fletum, converſa eſt in amygdalum; ſed ſine folijs, floribus & fructibus, quos eius pulchritudo pertulit; quouſque ſponſus ab eius oculis abfuit. Verùm poſt longa tempora, depoſitâ irâ, cùm rediret ſponſus, truncumque eſſet amplexatus; denuò protulit, & folia & flores & fructus. Adi Hygin. *Fab.* 59. & Ovid. *Epiſt.* 2. & 23.

Pſalm. 106. 20

Tandiù perſeveravit, quouſq; venit.

Mira, ſed in ſcena teſtificata loquor.

Ov. 4. *Faſt.* v. 316.

Fabula Phyllidis

Hinc habet in falſo de vero fabula famam, ubi in illa cogitamus humanam ingenitâ fragilitate naturam. Deus condidit illam in paradiſo pulcherrimam, dotibus floridam, chariſmatibus ornatam, qua de cauſa decorem concupivit, & ſibi eam in delitias deſponſavit. Illa vana deliquit, à felicitate fœdatâ pulchritudine, corruit, imò uti amygdalus aruit; quippe factum eſt divortium, eò quòd fatua & infatuata fregit Sponſi preceptum. Hinc per ſæcula fletus: perijt fructus & ornatus: verùm *florebit amygdalus*. Florebit? Quando? Sponſi amabili amplexu, reſciſſo divortio; quia facta reeconciliatio: etenim ex unione carnis, viſo Numine in ſimilitudinem hominis; per felicem diû optatam ſimilitudinem, redivit reflorens homo in priſcam felicitatem.

Eccle. 12. 5.

Reſciſſo divortio, perfecta eſt reconcilliatio.

10 Ex amygdalo fuit virga celebris Aaron. Ex viridi ac florente ſecta eſt. Ut ſemota; illicò aruit; defloruit, uti Aaron dùm in ruinam Iſrael idolum fabricavit. *Exod.* 32. 21. Virga illa quæ pridem thaumaturga, ſicut aliorum, perſiſtebat arida: Iuſſu Domini eſt per Moyſen in Sanctuarium introducta; ex cuius præſentia Moyſes *ſequenti die invenit germinaſſe virgam Aaron, & turgentibus gemmis, eruperant flores, qui folijs dilatatis, in amygdalas deformati ſunt*. Nota amygdali ariditas: unde ex ſterilitate pulchra ac ſpecioſa amœnitas? Facta pietate divinâ optata reconciliatio, ut Aaron feliciter fungeretur ſacerdotio: & quę in ſignum tranſgreſsione, meritò exaruit; facta reconciliatione, mirabiliter refloruit. Pende, quippe latet in tractu maius prodigium. *Refert virgam* (dicitur Moyſi) *in Tabernaculum; ut ſervetur ibi in ſignum rebellium.* Rebelles fuere pręcepto Domini in delitijs paradiſi, humani generis pereptores, protoparentes; in quorum conditione gratias florentes miratus eſt orbis: quapropter quia tota pulchritudo ſupplantatione dæmonis aruit, uti ſteriles ab horto voluptatis Cònditor iratus expulit; quouſque ingreſsi in venerandum Sanctuarium, dirimeretur, exule inimicitiâ divortium. Ita iacebant divinæ voluntati rebelles, luentes crebris tunſionibus pœnas criminis: & dum virga ſterilis refloret in priſcum ornatum, in Santuario ſervatur ſignum rebellium; quippequàm è cœlo per factam reconciliationem, genus humanum refloruit in antiquam pulchritudinem. Verùm quomodò? Ille qui reconciliavit, per Prophetam edixit: *Frondeſcere feci lignum aridum: ego Dominus locutus ſum, & feci.* Ego, non alius. Ego & Dominus, ſine quo ac ſatisfactione criminis, homines ſtipites & ſteriles. Steriles homines, quouſque ego Dominus homo factus. *Locutus ſum, & feci*: igitur in illorum ſalutem, unitâ carne factâ reconciliatione, ſterile genus humanum, cùm in ſanctuarium introiſſet; virens germinavit, refloruit, ac fructus feliciſsimè tulit. Homer. Iliad. 1. v. 233.

Numer. 17. 8.

Verſ. 10

Natura humana in priſtinam venuſtatem reſtituta

Ezech. 17. 24.

Hoc ſceptrum, quod quidem folia & ramos
Produxit, nec pullulavit poſt inciſionem;
Nunc iterùm ipſum.

Homer.

11 Iam ergo eſt fructus, quia apud Patrem per Chriſtum reconciliationem accepimus: igitur hominibus recluſum aperuit cœlum, ut filium vidit in ſimilitudinem hominum. Patuit in eius baptiſmo. Baptizabantur peccatores à Ioanne, criminum proteſtatâ pœnitudine. O humilitatis prodigium in Dei forma, cùm eſſet in forma ſervi! Inter illos voluit recenſeri, cùm in ſimilitudinem eſſet carnis peccati. Functione perfectâ. *Statim aſcendens de aqua, vidit cœlos apertos.* Hic adventus eius amœniſsimus fructus: venit ſanè, ut hominibus clauſos aperiret cœlos. *Statim.* Ieſus vidit, Paterque cœleſtis ſtatim aperuit cœlos. Cur ſtatim? Ut demonſtraret per filium factam reconciliationem, & patere ianuam gloriæ, quam occluſerat Adàm primævo crimine; quin ſpem concipere poſſet, ni Deus in carne veniret: & cùm ex Verbi incarnatione, cœlorum portæ futuræ penitùs perviæ; Pater ſtatim aperuit cœlum, cùm filium vidiſſet, uti cæteri hominem: etenim mortis & dæmonis conterendum imperium, ſtatim ac eſſet in mundo Verbum eius caro factum. Iam enim indebitum

Marc. 1. 10.

Cœlum quod illi dervium

tum accipitur, atque perditum recipitur, dum Verbum homo videtur. Pridem in cœlum amiſſum non recipiebatur homo; quia illic incognita divinitatis deturpata imago: at modò feſtivè aperitur in cœleſtibus porta; quippè imago reſtaurata.

12 Exponit articulum felicis ſortis Siracides. *Deus* (inquit) *creavit de terra hominem, & ſecundum imaginem ſuam fecit illum: & iterùm convertit illum in ipſam; & ſecundum ſe veſtivit illum virtute.* Tò *Convertit in ipſam*, ab AA. diverſimodè accipitur. Nonnulli, *In tellurum*: alij autem, *In imaginem*. Utrumque amplector, quia in utroque Dei ſplendet & ſupplicium & amor. De terra condidit hominem; eique ut feliciter viveret, dedit legem: eſtò tot gratijs dignatus, præterivit obſervantiam, Iudexque, de qua in cœlum condiderat, convertit in terram. Cuncti cœlites ſiccine repellebant, quia in illo nec videbant imaginem uti viderant. Modò & illi aperiuntur cœli, & plauditur Angelicâ ſocietate. Ita? Prorſum tantâ gratiâ. Unde hoc? Verbum caro factum eſt: homoque pervijs ianuis, recipitur in patriam ſupercœleſtem; quia Verbum incarnatione reparaverat imaginem. Sine perfectione imagines nequibat homo potiri ſorte optata beatitudinis. Vitus tota ab incarnato Verbo, ut reſtitueretur imagini pulchritudo; quia Pater hominem dederat filium, ut ex eius virtute homini aperiret cœlum: habuit ex illo virtutem, cœlumque cognovit imaginem: Paterque cœleſtis ianuas patefecit cœli, qui vidit conformem imagini Filij ſui.

Eccli. 17. 1.

Iam imago divinitatis ſine navis

13 Inſigni viſione dignatus eſt Ezechiel; dum in curru exploravit in ſpecimen ſortis optatæ, imaginem, cuius materia, *quaſi ſpecies electri*. Quid electrum, apud AA. ambigitur. Diximus aliquid *Tom.* 3. *T.* 5. *D.* 2. *n.* 9. Nonnulli dicunt eſſe ſuccinum, quod ad ſe trahit quodque fragile ac leve. Natal. Comes in 2. *Metam. Ovid.* Fab. 3. & 6. *Mitholog.* cap. 1. Undè quia miſtura auri & argen i habet eundem effectum, Electrum, dictum iuxta Plin. lib. 9. *cap.* 40. *Argentum auro confundere, ut electra fiant.* In ſublimiorem ſenſum Gregor. Magn. hìc, *Hom.* 2. *In Unigenito Dei filio* (inſit) *naturæ divinitatis unita eſt natura noſtra, in qua adunatione humanitatis, in maieſtatis gloriam excrevit; divinitas verò à ſui fulgoris potentia humanis ſe oculis temperavit; per hoc quòd hamana natura clarior facta eſt, quaſi per aurum argentum.* Siccine in carnatione ſpecies electri fulget; verè etenim filius Dei homines ad ſe traxit. Pende, quid indè in donum naturæ humanæ. *Hæc viſio* (ſubdit ſacer Vates) *ſimilitudinis gloriæ Domini*: igitur illius ampliſsima gloria; quòd ad illum traheretur fragilis humana natura. Vidit itaque Propheta ſpectabilem viſionem, protinuſque mirans, *cecidit in faciem*; & propter arcana divinæ viſionis, & propter admirationem in obſequium gratitudinis: verùm haud ſuſtinuit viſus, quia ex incarnatione alius videndus effectus. *Audivi vocem loquentis: Sta ſuper pedes tuos: & ſtatuit me ſupra pedes meos.* Gloriam Numinis, & gloriam hominis in huiuſmodi viſione viderat; & modò per effectum cognoſcebat: equidem electri filius Dei aſſumpſit ſpeciem; ut erigeret hominem: hicque iam ſtat ſuper pedes, cuius facies erebat in fœditate pulveris; quoniam totum filij Dei incarnatione conamen, hominem levare & erigere iacentem. At quorsùm? Præmittitur & meditanter theatrum. *Aperti ſunt cœli, & vidi viſiones Dei*: in hacque ſimilitudo gloriæ, quam homo nactus incarnatione Verbi. Cœli aperti, qui tot repagulis clauſi? Utique: hominem traxit, erexit, maculas imaginis expiavit: cœlumque aperitur in æternam hominis beatitudinem: quippe (quæ polluta) vidit perfectiſsimam imaginem. Cœlum enim (ut ſuccinit Conrad. Celtes, *Epigr.* 10.

Ezech. 1. 4.

Quid ſit electrũ.

Plin.

Greg. Magn.

Unde Verbo gloria, humana natura cõtracta.

Cap. 1. 1.

Verſ. 1.

Hominẽ erexit.

Cap. 1. v. 1.

Reddiſt imagini ſimilitudine.

Viſas in auro tollit imagines.

Conrad

14 Iam ergo homo, homo novus, vas alterum, nova creatura, novum figmentum. *Ægyptij* (inquit Herodotus, *lib.* 2. n. 46.) *negabant ullum Deum forma humana extitiſſe: ac ne in Regibus quidem qui prius aut poſteriùs extiterint, aliquid tale.* Sanè non præteritum, ſed futurum. *Dominus aſcendet ſuper nubem levem, & ingreditur Ægyptum; & commovebuntur ſimulachra à facie eius.* Ex expulſione dæmonis, conſtat Deum iam eſſe in levitate, quam aſſumpſerat carnis; ut videretur ſuperioris conditionis. Feliciter iam floret & vivit homo, carne humanâ aſſumptâ à Verbo. *Parvulus natus eſt nobis, & filius datus eſt nobis.* Filius & filius. Parvulus & magnus. Filius ex patre, filius ex genitrice; homine cœlo, etiam in terra gaudente: etenim datus eſt nobis hominibus in forma hominis, qui ab æterno in forma Dei filius eſt erit Patris. *Venit ſuſcipere infirmitates noſtras* (inquit Chryſolog. *ſerm.* 50.) *& ſuas nobis conferre virtutes: humana quærere, præſtare divina: accipere iniurias, reddere dignitates: ferre tædia, referre ſanitates.* Hoc opus Reſtauratoris, mirificè conceptus in utero

Herod.

Iſai. 19.

Effectus incarnationis.

Cap. 9. 6.

Filius Patris, dum mala ſuſcepit, bona contulit.

Chryſ.

Vir-

Virginis ; ut diabolus deciperetur, reciperetur amiſſum, ac acciperetur indebitum, opere miro, modo novo, & communi hominum causâ ; ut illi erecti, ac felicitati reſtituti collocarentur in gloria.

Ovid 5. Triſt. 7. v. 1.

— *Noſtrarum quondam fiducia rerum,*
Iam nobis confugium, iã nob's portus erit.

Per Virginem venit.

Per navem Virginis, de cœlo venit ad nos hoc manna, de longè divinus panis. Matris futuræ deſiderio, ab æterno illo Patris tractus accubitu. Hæc nubes, aëra, Angelos, ſideraque tranſgrediens; Verbum Dei in ipſo ſinu Patris invenit, totoque pectore hauſit.

Arator. 2. v. 58.

——*Mala criminis Evæ*
Virgo fœcũda fugat. Nulla eſt iniuria ſexus:
Reſtituit quod prima tulit.

DIDASCALIA IV.

Virgo-Mater in cœlum aſſumpta, in delicijs ſpecioſa.

Cur topatio ſimilis?

Sophr.

Cunctæ dotes in Maria, & naturæ & gratiæ & gloriæ.

1 QUid mirum ? uti topazius continent & ſuperat ſplendorem, claritatem & pretium cunctarum gemmarum ; uti refert Berchor. 11. *Reductor.* cap. 126. *Nihil virtutis eſt* (ait Sophronius in eius *Aſſumpt.*) *nihil ſpecioſitatis, nihil candoris, gloriæque, quod ex ea non reſplendeat. Omnia igitur in ea, & ex ea inſtaurantur.* Cum eminentia in illa omnes dotes ſplendent & naturæ & gratiæ & gloriæ.

Prudẽt.

Merces perenni lumine conficit.
O Virgo felix! O nova gloria!
Cæleſtis arcis nobilis incola.

Accinit Prudent. in *Periſteph.* prop. fin. Fulget in pura creatura, quàm plena gratia, à qua cœlis datur ex præſentia nova gloria.

Strad.

Cum illius præſentia, in cœleſtibus nova gloria.

Trina corona exponitur ab Octav. Strada, Tom. 1. *Symbol.* 45. lemmaque: *Manet ultima cœli.* Propriùs utique in Virginis aſſumptione, ut rutilaret in delicijs ſpecioſa, quæ ubique Regina. Erat in natura, erat in gratia : tolliturque modò in æthera ad celſitudinem throni, quippe inter coronas reſtabat ultima cœli : quò quidem meritò aſſumpta, ut Salvatoris Matet impleret omnia. Lætetur in terra habitantium cor.

Ovid. Epiſt. 23 v. 30.

Quæ fulget cœlo, noſtra puella fuit.

2 In Evangelio invenimus, quo implicemur, labyrinthum ; igitur vel in allegoria, Aſſumptioni Virginis elucet oppoſitum : etenim dicitur, quòd Ieſus intravit in quoddam caſtellum, ubi eius mater ingreditur in Empyrium : & oppoſitum patet, Virginem ingredi in caſtellum æternæ felicitatis ; & filium intrare in animatum cœlum Virginis genitricis. Filius invitans in gloriam, æternam quærentem vitam; dicit : *Sto ad oſtium & pulſo : ſiquis audierit vocem meam & aperuerit, intrabo ad illum.* Ideſt, *morietur, & glorificabitur* : *inquit* Viegas. *Intrabo ad illum: hæc eſt merces aperientis.* Alapid. Qnid mors cum animæ gloria, ſi pulſanti iucundè aperitur ianua? Corpus eſt vitale caſtellum, quo anima includitur ; quouſque in libertatem gloriæ, morte vita diſſolvatur : & dum Chriſtus caſtellum ingreditur, mors ſignatur ; quippequàm idem pulſanti aperire iannam ac ammittere vitam, ut ingrediatur in gloriam. *Intrabo ad illum.* Per ſingulare obſequium, vehemens cognoſcitur amoris ſtudium; quoniam ducitur, quò fertur, ut faveat preſens per gloriam, ubi habitabat per gratiam : & ut anima dilecta è caſtello corporis egrediatur, priùs ille ut amans cordis caſtellum ingreditur : quoniam vehementiæ amoris dilectæ non reſponderet, niſi in morte propter illam etiam è vœlo veniret. Amore pulſat cor, & ingrediens etiam ad oſtium ſtat. Amoris fides inſignis, in fidem cordis amantis: Igitur vigilans aſſiſtit caſtelli corpus oſtio, ut dilectam ſuſcipiat egrendientem è caſtello.

Apoc. 3. 20.

Vieg. & Alapid.

Propter matrem filius cœlo deſcendit.

Et egredienti occurrit.

Cant. 5. 2.

3 Sponſa ſignat articulum, in amantis argumentum. *Ego dormio, & cor meum vigilat. Vox dilecti mei pulſantis* (aiebat) *aperi mihi ſoror mea, amica mea, columba mea, immaculata mea. Ego dormio* : Ideſt *Morior.* Hinc Saa: *Ergo dormio rebus mundi.* Maria in Sponſa loquitur, vel loquitur uti ſponſa. Delicant ſigna. *Hortus eſt gratiarum & virtutum. Soror, humanitate: Amica, charitate* : *Columba ſimplicitate: Immaculata ſcilicet puritate.* Idem ibid. Unde Virgo obitum cogitat, dum filius caſtellum pulſat ? Cur voce & ictu aperiri ſatagit, ut ingredi poſsit ? Dormitio dicitur mors Virginis Matris, dum egreditur è caſtello corporis. Quid in Matre, ſi in obitu iuſti ? *Lazarus amicus noſter dormit.* Fato fungitur, non moritur : equidem dormit ut Lazarus, quiſquis moritur amicus. Maria moritur ? Virgo Mater ſine halitu vitalis reſpirationis ? Dicit planè vox pulſantis. Filius cupit ingredi, ut illa è caſtello poſsit egredi : quandoquidem ut nimium erga matrem amorem ſignet ; propter illam, in gloriam de cœlo venit. Ingreditur, & ſimul ad oſtium caſtelli ſiſtitur: igitur cùm ex empyrio raptus amore deſcendat, ut ad gloriam æternam Matrem

Saa.

Mors ſomnus, ſi Dei moritur amicus.

Ioann. 11. 11.

Encomia Virginis in aſſumptione.

aſſu-

aſſumat ; haud ſeſe avertit ab oſtio, quò pulſavit, ubi propter matrem venit. Stat, ubi totum cor. Ad ianuam ſtat, ut egredientem è corpore ſecum ducat in gloriam ſororem, amicam, columbam immaculatam. Filius igitur vel in gloria & ex gloria obſequioſe perfecit,

Ovid. Epiſt. 4. v. 11.

Quicquid amor iuſsit.

4 Aliquid ſecretioris myſterij arbitror latere in huiuſmodi deſcenſu & aſcenſu matris & filij. Hic venit, illa vadit. Hic venit in mundum, illa vadit in cœlum. Hic deſcendit, illa aſcendit. Hic deſcendit in terram, illa aſcendit in gloriam. Verùm qnid ut Virgo in cœlum glorioſè ſurgeret ; quod ad illam filius Patris de cœlo venerit, pulſanſque ut homo fieret, in caſtellum corporis mirabiliter intraret ? Ut ſignetur in cœleſtibus Matris-Virginis thronus, filij ad illam exponitur meditantèr deſcenſus : igitur cum ex menſura gratiæ, pondus cognoſcatur gloriæ ; ex gratia in illa filij ad illam deſcendentis, claret qualis cœli gloria in exaltatione matris. Secundum magnitudinem gratiæ, exaltata magnitudine gloriæ; ut terra cœlumque miraretur (in *ſerm.* 4. de *Aſſumption.* n. 1. ait Bernard.) *Plenitudinem gratiæ, prærogativam gloriæ ſingularis.* Plenam gratiâ ſalutat Angelus, cùm Verbum Dei incarnandum ad illam venit. Ecce gloriæ thronus, cùm ad filium mater vadit. *Ave gratiâ plena.* Iurè, quippe ab illa inventa gratia. Elucet gloriæ ſingularis prærogativa, & quid in Aſſumptione glorificationis mater invenerit (quam invenit plenam gratiâ) cùm in caſtellum filius, ut eius eſſet, intraret. Ex filij deſcenſus articulo, objicitur in aſcenſu genitricis-Virginis glorificatio : etenim ſingularis gloriæ congruit prærogativa ; ſi invenitur in terris gratiâ plena : plenitudo quippe cœleſtis gloriæ nonnumquàm pendet ex plenitudine gratiæ.

Virgini pondus gloriæ iuxta menſurã gratiæ.

Bernard

Luc. 1. 28.

5 Dilectus Deo & hominibus Moyſes, cuius memoria in benedictione eſt. Rapiebatur in Numen, eius in deſiderijs promens amorem. At cùm non aſpicere corde toto dilectum, grave amanti ſit cordolium (unde Mantuant. *Eclog.* 3. v. 87.

Mãtuan

Regia res amor eſt : ſatis eſſe ſolebat amanti
Purpurei flores, & raptus ab arbore nidus.
Da quod amo : noſtro hæc una eſt medicina dolori.)

Dignatus eius ſummâ amicitiâ, in donis dolet non habere maiora. Quare fretus tanto amore ; in ſacietatem impatientis animi, faventi dixit : *Oſtende mihi gloriam tuam.* Tunc Dominus: *Inveniſti gratiam coram me. Oſtendam omne bonum tibi.* Quid Domine ? Non gratiam petit : iam habet. Quia poſsidet gratiam, exoptat gloriam: videre appetit faciem tuam: in gratiæ collatæ ſpecimen, te videre deſiderat facie ad faciem. Quid reſpondens, ubi amore flagrat cor ? Quòd invenerit gratiam coram me. Non eſt quicquam, ex quo dolorr. Idem eſt amanti favor : exprimiturque gratiâ, quando expoſcitur gloria ; quoniam totum cognoſcitur pretium gloriæ, ex pretioſitate gratiæ. Petit quod habet. Dum oſtendit gratiam, omne bonum gloriæ oſtendit : igitur quicquid gloriæ Moyſi in viſione beatifica, oſtendebatur in gratia. Omne bonum gloria eſt. Moyſes appetit gloriam : Deuſque dicit inveniſſe gratiam ; quippequàm per gratiæ pretioſitatem, gloriæ quibat cognoſcere plenitudinem.

Exod. 33. 18.

Gloria plena, quia plena gratia.

6 Perſcrutemur Moyſis votum, ac propiùs in inſtitutum. Illi facie ad faciem Dominus loquebatur : deſiderabat; ut ſicut loquebatur, videretur. Unde Numini gratus, avidus divini aſpectus, dixit : *Si ergo inveni gratiam in conſpectu tuo, oſtende mihi faciem tuam ; ut ſciam te, & inveniam gratiam ante oculos tuos.* Quid hoc ? Invenit coram Domino gratiam, petitque gloriam, & avidiſsimè exoptat, ut gratiam in gloria inveniat ? Profectò invenitur quod non habetur. Quomodò quod habetur, invenitur ? Alia in Moyſe latitat cogitatio, ubi ſiccine efformatur gloriæ petitio. Gratiam habet, & in gratiam gloriam petit; quia quantam gratiam habeat, cognoſcere cupit : & in gratia propter gratiam petitur gloria ; quoniam ex collata gloria, cognoſcitur plenè & qualis & quanta gratia. Hinc dicit, *ut* ſimul cognoſcam, & *ſciam te.* Sine gloria Moyſes neſcit, quomodò Deus gratiam beatitudine muneret. Scire cupit, & in gratiæ cognitionem gloriam petit ; quippequàm ex ampliſsima plenitudine gloriæ, perfectio agnoſcitur atque plenitudo gratię.

Verſ. 13.

Quomodò per gratiam cognoſcitur gloria?

7 Scire cupimus quanta Virginis glorificatio, dum collocatur in cœlo ? Præut invenit gratiam, obtinuit gloriam : ſanè in cœleſtibus rutilabit plenâ gloriâ, quæ in terris præ cunctis invenitur plena gratiâ: quandoquidem ex plenitudine gratiæ pondus elucet ſingularis gloriæ. Hinc dum Virgo in cœlum abit ; dicitur, quod filius venit : dum intrat in Olympum, quòd Ieſus intrat in eius caſtellum. Præut invenit, dum venit in mundum ; demonſtrat filius, quùm aſſumit in cœlum : & cùm ex gratia cognoſcatur quanta in cœleſtibus gloria (ad matris prærogativam) gloriam tribuit ſingula-

Eius una de gloria ſingularis?

rem,

rem, quia dum venit, invenit in matre totius gratiæ plenitudinem. Matrem in gloriam aſſumit: diciturque quod in eius caſtellum, ut eſſet mater, intravit. *Intravit Ieſus in quoddam caſtellum.* [Luc. 10. 38.] Quùm Mater in cœlum intrat, & beatificatur; ille ingreditur. Illa in caſtellum cœleſtis patriæ habet oſtium, & filius in eius intrat caſtellum? Servis dicit, ut ſint compotes gloriæ; *Intra in gaudium Domini tui.* [Matth. 25. 21.] Dum ingrediuntur in cœlum, ingrediuntur in gaudium; quoniam Dei ibi fruitio, & eius viſionis tota ſimul & æterna poſſeſsio: undique gloria magna, intenſivè & extenſivè perfecta & integra: & dum Virgo-Mater ingreditur in poſſeſsionem gloriæ, filius dicitur intrare; quoniam ita Matrem diligit, ac de eius glorificatione gaudet; ut ſibi ſumma attribuatur beatitudinis, quæ glorificatio Matris. Pende contextum. *Intra in gaudium Domini tui.* Non dicitur gaudium, ad gaudium intrantis, ſed conferentis. *Gaudium Domini.* Nonne accipientis? Utique: ſed ex collata gloria, exprimitur conferentis complacentia: ſuumque gloriæ gaudium dicit, dum in gloria gaudium confert; quaſi ille dignaretur, dum Virgo in cœlum aſſumitur, deſignans uti ſuam, Virgini conceſſam gloriam: igitur dum illa in cœli caſtellum ingrediendò gloriam ſuſcipit; quaſi ille in gloriam intraret.

[*Gloria filij eſt gloria matris.*]

8 Intelligitur modò in noſtrum argumentum difficile teſtimonium: & dum gloriæ dilectis confertur honor, claret Salvatoris amor. *Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos*: dicit aſſeclis in ſermone poſt cœnam, ut mœrentium levaret eximià dilectione triſtitiam. [Ioan. 15. 9.] *Hæc locutus ſum vobis* (inſit) *ut gaudium meum in vobis ſit, & gaudium veſtrum impleatur.* [Verſ. 11] Gaudium eſt in Chriſti dilectione, charitate & gratià: impletur in gloria. Si gaudium ex gloria propria habet, unde ex illorum gloria in gloriam erit? Quia nimis diligit. Ex honore dilectorum, amantis formatur gaudium. Alij gaudent in me; ſed ego in vobis, propter magnitudinem excellentis charitatis: equidem ſi gaudium omninò impletur, ubi conſummata vità, ad cœli felicitatem intratur; eſt profectò gaudium meum, dum impletur veſtrum gaudium. In cœlo habebitis honorem, atque glorificationis maieſtatem. Contuli gratiam, ut gaudium meum ex vobis ſit: & in cœlo gaudium meum in vobis eſt; ſiquidem virtute amoris, veſtræ ſic complacentia felicitatis; ut in gloria ex me, æſtimen ut gloriam meam, quòd in cœlo gaudentes adipiſcamini gloriam. Ad amuſsim amoris patris, erga diſcipulos exercetur vis amoris. *Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos.* Unde ſic conſtat dilectio? Ita beatitudo, *ut glorificetur Pater in filio.* [Cap. 14. 13.] Honor filij Patris eſt: & conſtat amor quid ſit; quoniam glorià, quæ filio tribuitur, & Pater glorificatur: ſicque dum in cœlum ſublevat, & in gloria collocat, diſcipulos diligit, ſicut eum Pater dilexit: quoniam eius plenum gaudium ex plenitudine gaudij diſcipulorum: igitur glorificationis maieſtatem in cœleſtibus collatam, propter amorem habet ut propriam gloriam.

[*Quanta ex Matris gloria filij gaudia!*]

9 Si cum diſcipulis ita exceſſus amoris, quid in gloria Virginis-Matris? Præ cunctis dilexit: & dilectioni reſpondit. Contulit gloriam, eam exaltando ſuper omnem creaturam; quia illa magnificavit Dominum, etiam aſcendens in cœlum. Decus addidit Divis, in hac maieſtate honoris.

Virgo, ſiderum magnum decus. [Sene in Octav. v. 118.]

Filius glorificatus habebat in cœlis gaudium. Aſſumptione Matris-Virginis videbatur gaudium plenum: etenim eximio amore, filius dilectus glorificatur in matre. Sicut eum Pater dilexit, Virginem diligit: [*Et complacentia.*] præ amoreque gaudium rutilavit cordis, videre matrem in cœlis. Gaudium erat Virgini in mundo, ſed non plenum; quippe non erat cum filio. Gaudebat filius in cœlo, verùm non plenè; quoniam aberat à matre: quia cum filio in cœlis, gaudium impletur Virginis: filijque etiam, dum aſſumitur in cœlum, repletur gaudium; quippequàm gloria filij, Matris gloriæ: [*Utriuſque tunc gaudium plenum.*] ſiquidem in ſingularis gloriæ prærogativa, ut propriam æſtimavit maieſtatem, Matris-Virginis condignam exaltationem.

Hanc ergo æternis meritò ſacravit in aſtris
Iupiter, & cœli cœlum mercede rependit. [Manil. 1. Aſtro. cap. 5. v. 151.]
—— Cœlo quoque ſervat amorem,
Quius ab uberibus magnũ aſcendit Olympũ.

10 Favit in terris ſingulariſsimà gratià. Sed plus reſtat, equidem decebat eſſe in delicijs ſpecioſa. Addidit in excellentiam honoris, honorem maternitatis. Eſtne plus? [*Encomię Mariæ mater Virgo, & mater Dei.*] Quid pluris, quàm mater Dei? Erit num quod Mater-Virgo, ideſt, non viſa fœcunda virginitas, & virginalis fœcunditas? Profectò inſigne. O quam pulchra eſt caſta generatio cum claritate! Eſt plus? Plus eſt. Cœlum cœli Domino.

Digna quidē cœlo, ſed adhuc tellure moratur [Ovid. Epiſt 17 v. 179.]
Ut dicat, ad ſuperos hinc nobis quà ſit iter.

Quouſque conferretur & in cœlo maieſtas, cunctis ſuperior, nec matris merita, nec filij manifeſtabatur amor.

Vi-

11 Videtur in Virginis aſſumptione, quod accidit ad exaltationem Mardochæi. Fide erga Principem præclarus, dum alij dignati deficiebant à fide: claruit enim ſtudium æſtimabili obſequio, cùm Principis vita in maiore periculo. Fidem atque dilectionem Rex muneribus honeſtat, ſed ille ad hoſtium palatij ſtabat; quin pro illo tunc in interiora concederetur introitus. *Præcepit ut in aula palatij moraretur, datis pro delatione muneribus.* [Eſt. 12. 5.] Fides dignata, at minimè honoribus, quorum digna: ſed tandem tandem decurſu temporis, innotuit Principi quanta fides. Unde Aſſuerus interrogavit: *Quid pro hac fide, honoris ac præmij Mardochæus conſecutus eſt? Dixerunt ei ſervi illius ac miniſtri: Nihil omninò mercedis accepit.* [Cap 6. 3] [*Dignitatis ſunt inſignis, ſi iuxta merita.*] Muneribus pro delatione & fidei officio liberaliter datis, nulla illi in præmium collata merces? Si intenditur merito, nihil omninò. Vide plura Tomis prioribus. Dignatus eſt iuxta palatium habitatione æſtimabili; verùm non poterat ingredi. Conceſſa pretioſa munera, ſed erant ampliora merita, queis propter inſignem fidem, exigebat ampliorem exaltationem: & licèt honores magni, ſpecie æſtimationis, acceptationis & præmij, totum pro nihilo reputatur; quouſque qui ſtabat ad ianuam, in aulam ingrederetur.

12 Honorare Aſſuerus cupiebat abunde & ſuperiore dignitate; cui debebat in præſenti vita eſſe, atque glorioſè vivere. *Debet* (quem Rex honorare cupit) *indui veſtibus regijs, & accipere regium diadema ſuper caput ſuum.* [Verſ. 8.] Sic amor cogitat, ut aliquid honoris fides accipiat: igitur nulla in dignitatibus dignitas, ni poſt Regem Mardochæo concederetur maieſtas: tunc enim cognoſcetur amoris gloria, cùm ad gloriam in honore regium accipiat diadema. Eſtne ad ſplendorem plus? Plus eſt. *Mardochæus ſedet ante fores palatij.* [Verſ. 10] Plus maieſtatis erit, ſi non eſt foris. *Ingreſſus eſt ante faciem Regis: tulitque Rex annulum, & tradidit Mardocheo.* [Cap. 8. 1.] Plenè muneravit fidem, ubi ſupremam ei contulit dignitatem: etenim condignam cuncti cives cognoverunt in coronatione gloriam, dum veſtibus regijs, diademate auguſto eſt ingreſſus in aulam. Figura (ut dixi) elucet coronationis Virginis-Matris, quùm collocatur in cœlis. Fecit illi magna, qui potens eſt. Mater Dei conſtituitur, verùm ad honorem plus & plus. Singulare ad cœleſtia Matris & Virginis honoravit privilegium; cæterùm adhuc ſtabat ad aulæ cœleſtis oſtium. Summum eſt, ſed reſtat plus. Munera planè magna, verùm eſt aliquid ultrà pro matris honore; quippe tantùm ſedebat ante fores palatij: totque divinis chariſmatibus accepiſſe, nihil dicitur; quia ita ſingulare & maximum quaſi nihil cognoſcetur, ubi ad coronationem in aulam filij pro maieſtate ingrediatur. [*Virginis claruerunt chariſmata, dum in cœlum ingreſſa.*] Ingreſſa eſt ante faciem Regis. Patuit non plus ultrà honoris: igitur illotunc poſt dilectum, eximiè honorantem filium, habuit in cœlorum aula cunctis ſuperiorem locum. Aſtitit Regi regina, filioque mater dilecta, quæ excubabat ad oſtium tabernaculi, pro tempore mortalis halitus, datis inſignis gratiæ muneribus. Sic ſtans, interius habebat cor. In aulam ingreſſa eſt. Regis vidit in cœleſtibus faciem: erga genitricem filius tunc expreſsit amorem, ut intra palatium coronaretur, quæ cœlum anhelans in aula palatij morabatur. Aſtitit Regina à dextrix, in veſtitu deaurato, circumamicta varietatibus, diverſis gratiæ muneribus, beatificata dignitate matris, prærogativà gloriæ & ſingularis honoris: igitur tunc in gloria patuit ſplendor, honor dignitas, maieſtas, atque gratiarum cumulus; dùm illi in gloria ac in gloriam conceſſus ſupremus thronus.

Tantò formoſis formoſior omnibus illa eſt:
Qui calet in cupido pectore, præſtat amor. [Ovid. Epiſt. 17 v. 83.]

13 Nec Virginem ſua vota morantur, omnia ſi veniant. Totus ſcopus, ut homines cœlum obtineant. Ingreſſa eſt, Regis filij faciem vidit, & ille ut plus honoraret, annullum tulit, ac Virgini-Matri dedit. [*Eius lenocinium ſalus hominum.*] Matri complacet: equidem Virginis lenocinium, ſalus hominum: annulumque filius genitrici tradit, ut gratias ſigillet: etenim nulla è cœlis deſcendit in orbem, quæ non veniat ad homines per Virginem-genitricem. [*Cur dicitur lilium?* Spigel.] De lilio dicitur à Spigelio (*lib. 5. cap. 25.* *Reſpicere ima non dedecet celſum.* Virgo Maria aſſumpta in cœlum iam non micat & emicat lilium convallium: totum ornat cœlicum paradiſum; cui ineſt iurè ſumma pulchritudo & honor, quia nulli florum celſitas maior. *Virgo eſt lilium immaculatum* (inquit) Epiphan. de *Mariæ laudib.*) *ſublimior Angelis, ſuperior ipſis Cherubim & Seraphim, placens Chriſto Regi: à Deo in honore habita, tamquam ancilla digna & mater ſancta: mater immaculata, ſolo Deo excepto, cunctis ſuperior exiſtit.* [Epiph.] [*In cœlo cunctis ſuperior ſplendet.*] Terras reſpicit, etſi ſupra cœlos micet: quia filio Regi accepta, recipit dona: & in acceptionis ſymbolum accipit à filio gratiarum annulum; quippe in celſitudine eius, celſa maieſtas ac auctoritas reſpicit terras, ut à filio accipiant ſigillatas per illam de-

ſur-

Ad gratias, Salvatoris annulum habet.

ſurſùm gratias. Iam uti columba volavit & quievit; atque alios quieſcere facit : etenim homines , ubi exaltatur in cœlum; habent, per quam munera deſcendant à Patre luminum.

Cant. 8. 6.

14 Volavit. At quibus alis ? Profectò amoris. Quò niſi in æthera, ſi corporis præ amore ſoluta vincula? *Fortis eſt ut mors dilectio.* Verùm ambiguum , cuius maior fortitudo. Maior utique amoris, diſsimulatione amantis : etenim voluit oſtendere vitæ languorem ex tellis mortis , dum ſuccubuit languens ex ſagittis charitatis. *Optimam partem elegit.* Quænam partes in amore , ut Virgo-Mater poſſet meliorem eligere? Poſſe non mori , & amare ; atque propter amorem mori velle. Adi Mariam à Ieſu , in *Civitat. myſtic.* p. 3. lib. 8. cap. 19. n. 739. Per peccatum ingreſſa in homines mors. Ni peccaſſet radix generis Adam , de vita transferrentur in gloriam : haudquaquàm de morte ad æternam vita. Virgo eſt imitata filium , qui mori voluit , & non mori valuit. Uterque eſt amore ductus. Non illis translatio placuit , ſed tranſitus; quamvis neuter morti obnoxius: fortiorque fuit ipſa morte inſignis amor ; quippe non morte ſed amore moritur. Nihil mors poſſet , niſi amor introduxiſſet : electà meliori parte in vitæ extremis à Virgine; haud quia amorem voluit mori , ſed quia morte plus & plus voluit amare : igitur amoris eximij ſtemma , flagranti pectoris flammà ; quòd ſine morte potens transferri in ſummam felicitatem , præ amore Virgo-Mater vellet eligere mortem.

Luc. 10. 42.

Mortē nō mortua, ſed amore.

Ioan. 13. 1.

15 De filio, Salvatore noſtro, Ioannes dixit : *Cum dilexiſſet , dilexit.* Ideſt , exhibuit in cognitionem diſcipulorum : amplioris amoris obſequium , totius pectoris ſtudium. Summitatem ſcilicèt amantis , ut officijs pateſceret flamma cordis. In quo ergo dilectionis præ ſe tulit ampliorem demonſtrationem ? *Venit* (dicitur) *hora eius, ut tranſeat ex hoc mundo ad Patrem.* Hoc erat gloria illius , quoniam ita per corporis pœnam , elegit intrare in gloriam : at gloriam amoris , ante corporis gloriam mirè deſignat. *Venit hora eius ut* ex hoc mundo in patriam cœleſtem *tranſeat.* Poterat ſine morte , ex hoc mundo in cœlum transferri: poterat illuc tranſire , mortis corporalis electionè. Utrumque in eius beneplacito erat , quoniam peccatum non noverat. In translatione ſine morte gloriam intendiſſet carnis. In mortis tranſitu eximij gloriam amoris. Bonum primum , ſecundum optimum : optimumque præ amore Chriſtus elegit , dum non transferri, ſed tranſire placuit; quoniam in amore mortis , quò ferebatur flamma; maior amoris victoria: equidem patuit ex funere ; quòd in mortis articulo, non morte moriebatur, ſed amore.

Unde mors Chriſti ſignū amoris maximi?

16 Elucet ſiccine , quomodò mortua Maria , & ab illa quænam pars optima electa. Elegit mori , verùm non morte deficere ; quippequàm eius amor fortior morte. Amor prævaluit , quia fortior : & fortior amor ; igitur cùm utriuſque in morte Virginis apparuerunt ſagittæ, mortua eſt ſanè, ſed amore.

Claud. Minos.

Virgo nō mori potuit, & amore mori elegit.

Pennà præpeti venit amor:
Corpus ſic conficit ille.

Elegit Virgo non transferri , ſed morte ex hoc mundo ad cœleſtia tranſire ; ut charitatis rutilaret exceſſus , dum præ amore vita desereret corpus : equidem cùm in vita filium dilexiſſet ; in vitæ fine plus imitatione dilexit , eligens nonnumquàm optimum; ut in amore filij imitaretur exemplum : in gloria quippe ſublimioris maieſtatis , ſolicitabat dumtaxàt gloriam amoris.

Stat. 9. Theb. à v. 667.

——*Noſtris fas ſit fulgere ſagittis.*
O gloria dulcis ! Mactè , feſtinaque virtus.
Suaſit, & hortatrix animoſi gloria lethi.

En amoris Virginis flammam. Sic illam oportuit intrare in gloriam. Scrutemur nobile teſtimonium. *Tranſlati ſumus de morte ad vitam , quoniam diligimus.* Videtur in terminis implicare. De morte ad vitam, non eſt transferri , ſed tranſire. Translatio propriè eſt tranſitus de vita ad vitam meliorem ; non de morte ad glorioſam felicitatem. Cur igitur ſi de morte ad vitam ſignatur aſſumptio; nominatur ut translatio? *Quoniam diligimus* : inquit. Si translatio gloria eſt , Virgini gloriam translationis dedit mors : elegit , habuit. Potens transferri , voluit præ amore mortem tranſire: & ubi ad gloriæ felicitatem mors electa, translationis meditanter ſignatur gloria; quoniam inſigne ſpecimen gloriæ , propter gloriam amoris mortem eligere. Clariùs. In tranſitu extinguitur vitæ lux. In translatione autem non eſt mors. Si mors & translatio ſimul convenit ; mors erit , & mors non erit. Difficilis nexus : verùm non impoſsibilis , *quoniam diligimus* : etenim qui elegit amore mori tranſitu vitæ ; non moritur , quoniam moritur amore.

1. Ioann. 3. 14.

Unde mortua & nō mortua?

Cant. 5. 6.

17 Dixi *num.* 2. per ſomnum ſignari mortem, ſicut per vigiliam vitæ lumen. Audit Sponſa Virgo vocem pulſantis , ſignaque demonſtrat & morientis & viventis. *Vox dilecti mei pulſantis. Ego dormio & cor meum vigilat.* Ideſt , morior, & non mo-

morior. Moritur, quippe dormit. Non moritur , quia corde vigili vivit. Moritur , eo quod ſomno claudit oculos. Non moritur, quoniam amor fovet pectus. Dicit in vigiliam motus, quippe non moritur, cuius cor alis amoris movetur. Moritur, quoniam elegit mori; non moritur , quippe elegit. In mortem icta charitate fuit: & morte vigilat cor ; quoniam vita nec deficit morte, cuius ad mortem deficit amoris vulnere. Ita pro mortis cauſa cor vigilat , oculoſque eius flamma ſoporat. Siccine vitam in morte diſponit amor: Virgoque Sponſa dicit, *Morior, & non morior* ; quoniam in mortem quùm amore vulneratur , moritur & vitam habet, quaſi numquàm moreretur. Declarat vulnere lethali cordis motus ; non poteſt mori , quàm vivificat vulnus.

Saucia lethaliter charitate.

Benavi. lib. 1. Epig. 18

——*Amor iura omnia ſolvens,*
Suſtulit : haud aliter debuit illa mori.

Elucet. Qui moritur , morte mutatur. Ergo qui ſpirat & expirat amore , non moritur; etenim qui feliciter moritur ictus amore, vel in morte manet ipſe.

Iob 21. 32.

18 Promit Iobus. *Ipſe* (inquit) *in ſepulchra ducetur , & in congerie mortuorum vigilavit.* In ſepulchris vigilia eſt? Ergo non mors. Quorſum ſepulchrum , atque corpus inane in polyandrio, ſive congerie mortuorum ? Reſpondet hìc Mellius Souſa.

Souſ.

Corporis intereunt artus, manet ipſe ſuperſtes

Mirabile ptorsùs. Intereunt corporis artus, & ipſe manet & ſuperſtes fato functus? Indicat morte non mori , qui vel morte manet ipſe. Indicat mutatione non mutari : mori & vivere: igitur ſi mortuus dormit, non ipſe eſſet, qui dormiret : *ipſe*que in morte vigilans dicitur ; quia permanet, dum mutatur; equidem cùm novum inſigne, vita in morte; oſtenditur ut res nova. quòd mortuus eſſet, quaſi eſſet in vita. Neſciebat homo , unde huius vitalitis origo. In morte Virginis elicitur cauſa , quoniam ipſamet morte fortior dilectio. Si morte moreretur, in congerie mortuorum non vigilaret: cùm in ſepulchra duceretur , dormiret. Non eſſet ipſa, quoniam ex morte immutata; expiraret cordis motus , ubi interirent reliqui corporis artus : ſimulque ſignantur vita & mors, huius umbra & lucis fax, *ipſa*que dicitur, quæ non ipſa , ſi morte moreretur ; quippequàm vita illuſtris in cadavere , ubi vitæ defectus claret amore.

Quomodò & unde vita in Virginis cadavere?

Ovid. d. v. 29.

Venit amor vulnere: pectora vitam habent.

19 Floruit in Virgine-Matre , quod in filio etiam moriente , quem ipſa in ſepulchrum duxit ; ſed in congerie mortuorum vigilavit. De cruce deponitur, ſepelitur. *Ibi, iuxta erat monumentum , poſuerunt Ieſum.* Ieſum? Quid? Ipſe eſt. Intereunt artus, manet tamen ipſe ſuperſtes. *Pro corpus poſuerunt Ieſu; dixit tamen: Poſuerunt Ieſum* (Inſit hic Caietan.) *ad ſignificandum identitatem hypoſtaſis in mortuo & vivo Ieſu; quod fuit in ipſo ſingulariſsimum, quamvis anima Ieſu ſeparata erat à corpore.* Inſignis veraque expoſitio in littera: nobis alia occurrit cauſa. *Ut tranſeat* (per mortem) *ex hoc mundo ad Patrem; dilexit.* Non interfecit in interfectione furor , ſed amor. *Impiæ manus, dum proprio incumbunt ſceleri ; famulatæ ſunt Redemptori.* Mors fuit delicium , in amoris ſtudium & obſequium. Ille moritur, in ſepulchrum corpus ducitur: & quamvis in ſepulchro Ieſus eſt; ipſa in morte vivit cor: non enim morte in ipſa facto functus , qui amore & propter amorem mortuus. Hinc dictum, potiùs prædictum: *Erit ſepulchrum eius glorioſum.* Fulgurat cadaveris glorificatio ; igitur non ut cadaver, quanvis eſſet in ſepulchro. Ibi poſuerunt Ieſum : etiam in monumento ipſe eſt. Simul videntur vita immortalis & mors , quod quidem ſingulariſsimum: iurèque dicitur monumentum glorioſum; quippe in ſepulchro ſingularit gloria , cum morte corporis , amoris in morte vita.

Ioann. 19. 42.

Caietan

Cur cadaver Chriſti non dicitur cadaver?

Ubi ſup. n. 15.

Leon Pap. ſermon 11 de Paſ.

Iſai. 11. 10.

Quæ eius ſepulchri gloria?

20 Virgo-Mater , cui placuit electio mortis, poſita eſt in ſepulchro glorioſo, pignore felicitatis; ut rutilaret vita in cadavere, quippe defecit amore. Venit ad monumentum cum Ioanne Petrus. Introivit, linteamina poſita aſpexit. Ieſum in ſepulchro inquirunt; ſed ipſum (qui in ſepulchro erat ipſe) non invenerunt. Elucet unde Chriſti ſepulchrum glorioſum : igitur ſepulchrum teſtimonium infallibile mortis, præbet glorioſæ immortalitatis.

Virgil. in Cid.

Gloria perpetuum lucens manſura per ævū.

In valle Ioſaphat , iuxta villam Gethſemani (inquit Andrichom. *in Ieruſal.* n. 198.) *ſepulcrum B. Mariæ Virginis , in quo intemeratum glorioſiſsimæ corpus ab Apoſtolis ſepultum: quod poſt tertium à ſepultura diem vacuum inventum.* Eadem Damaſcen. *ſerm.* 2. de *Dormit. Deipar.* Caniſ. Caſtro, & alij plures cum Theoph. Raynaud. *Dyptic. Marian.* 1. p. punct. 10. Viderunt linteamina poſita, vitæ immortalis trophæa : & ut eſſet glorioſum ; ſepulchrum , corpore vacuum. Si ſepulchrum animæ corpus, iam eſt glorioſum ſepulchrum: equidem etiam in corpore propter amoris vitam , Mater-Virgo aſſumpta in gloriam. Aptè , quo olìò Statius 1. Silv. 1. v. 93.

Adrich.

Unde glorioſū Virginis ſepulchrum.

Statius.

Cū Superis terrena placent, ſua turba relicto

Labitur cœlo, miſcebitque oſcula iuxta.

21 A Ieremia exhibitum huius monimenti ac translationis exemplum. *Invenit locum ſpeluncæ, & Tabernaculum & Arcam & altare incenſi intulit illuc; & oſtium obſtruxit.* Aliquando apertum oſtium, & ex ſepultis aliquando aliquid forsàn inventum? *Ignis & alia ſacra ſupellex fuerunt inventa* (infit Doctiſsimus Sanctius hic, n. 18.) *Arcæ tamen inventæ neque memoria.* Dei thronus & ſedes, quò divinæ oraculum maieſtatis, non invenitur, & tantùm ornamenta patent oculis? Theatrum fuit Aſſumptionis in cœlum Virginis-Matris, quæ Numinis thronus, uti myſtica Arca fœderis. Cum ornatu collocata eſt in ſepulchro, ſtatuitur monumento: cæterùm dum denuò ſepulta quæritur, non invenitur. Arcæ inventæ neque memoria in gloriæ ſignum, dumtaxàt corporis reliqua ſupellex ſacra. Adinſtar Eliæ, dum aſcendit in cœlum, reliquit pallium. Ubi enim corpus eſt, quod ad venerationem collocatum in ſepulchro? Locus Arcæ duntaxàt in templo, in Deitatis Sanctuario. *Intulerunt Sacerdotes Arcam fœderis Domini in locum ſuum, in Oraculum templi, in Sanctum-Sanctorum, ſubter alas Cherubim.* Templum dicitur locus eius; quia vel mortuæ Virgini in ſepulchro non eſt locus. Nequicquam vident aperientes ſepulturam. Ecce locus, ubi poſuerunt eam. Sublimior cogitatur corporis gratia, quando viderunt tantùm linteamina poſita. Quid? Quod Arca ſita in ſepulchri Sanctuario, pro templi loco collocabatur in cœlo; ut cunctis demonſtraret maieſtatem, ſubter alas Cherubim. Iam ergo videtur quid. *Apertum eſt templum Dei in cœlo, & viſa eſt Arca teſtamenti eius in tēplo.* Quid quæritis in ſepulchro? Surrexit, non eſt hìc. Cœlum congruit Arcæ Dei. Ibi colitur, ibi uti loco proprio à cordibus adoratur. *Iubilemus in Arca Domini Dei toto animo* (ſubdit Damaſcen. d. ſerm. 2.) *Tu verò ò ſacrorum ſepulchrorum ſacratiſsimum! Ubi nam eſt aurum illud purum, quod manus Apoſtolorum in te condiderunt? Ubi divitiæ, quæ conſumi nequeunt? Ubi pretioſus ille theſaurus, qui vitam ſuſcepit? Ubi novum volumen, in quo ineffabiliter Deus-Verbum ſine manu inſcriptum fuit? Ubi abyſſus gratiæ? Ubi pelagus curationum? Ubi eſt deſiderabile illud Deiparæ Virginis corpus?* Non in ſepulchro: locus Arcæ eſt in Sanctuario: ideo viſa eſt Arca Dei in cœlo. Arcam habet Numen:

Poſsidet Arca Iovem.
Onus cœli tulit.

22 Videtur iam Virginis ſepulchrum quàm glorioſum; habens in filij ſepulchro glorificationis exemplum. Ioſeph cum accepiſſet corpus Ieſu; *poſuit illud in monumento ſuo novo, quod exciderat in petra.* Unde *ſuo*, ſi Chriſti ſepulcrum fuit; dicemus *Tautolog. ſeq. D. 1. num. 9. In monumento ſuo novo. Novo.* Sanè. Cum cadavere Chriſti, novitas effulgurat monumenti. Cadaveri inſtituitur ſepulchrum: & cum Chriſti corpore novum deſignatur monumentum; quippe novum, & admiratione dignum, in monumento ubi corpus collocatum, non inveniri corpus, niſi tantùm monumentum. Sepulchrum dicitur, quo cadaver continetur: ſi non habet, cenotaphium: in Salvatoriſque tumulo ſignatur novitas, ut pateret cadaveris admirabilis maieſtas: equidem ſito cadavere, novum; in ſepulchro cadaver non invenire ſepulchrum: quandoquidem quod ſignum mortis, propter gloriam inſigne immortalitatis. Si illius ſepulchrum ſolicitè quæritur, nec in illo ſepulchrum invenitur: cuius enim corpus gloria immortalitatis illuſtraverat, tantùm quibat videri locus, quibus poſitus fuerat. Sepulchrum Virginis ſepulchrum vocabimus? Trepidat devotum pectus. Si ſepulchrum, erit ſepulchrum novum; quippe tantùm monumenti monimentum. Locus videri poteſt, corpus non valet: nequit eſſe in ſepulchro, quæ vel corpore triumphans ſedet in cœlo. Ex Tautologia conſtat. *Iter fecerunt per deſerta, quæ non habitabantur.* In morte corpus ab anima inhabitante deſeritur, & amplius non habitatur. Privilegium elucet inſigne Virginis-Matris, in huiuſmodi deſertis: igitur corpus reſumpſit deſertum morte in ſepulchro; ut animâ & corpore habitaret in cœlo. *Aſcendens de deſerto Regina mundi* (ſubdit Bernard. d.) *& iam Angelis ſanctis ſpecioſa facta eſt, & ſuavis in delicijs ſuis.* Cæteris ut ſervis dicitur: *Intra in gaudium Domini tui* (ut vidimus, n. 7.) quia in gaudium Domini; quod nequeunt vel in ipſa fruitione comprehēdere. Ita D. Thom. hìc. Cùm gaudium maius eſt, tunc gaudium intrat in cor: ad differentiamque gloriæ, Ieſus ſignatur ingredi in caſtellum Mariæ; ut optimam partem in eius gloria immortali deſignet; quandoquidem vel incomprehenſibilem Virgo-Mater comprehendit. Intravit, ut habitaret ſicut creator in mundo, glorificator in cœleſti choro, Imperator in regno, Pater-familias in domo, Pontifex in templo, Sponſus in thalamo, atque Rex Regum in throno. *Lætetur orbis* (ſubdit Sophron. d.) *quia hodie nobis omnibus eius meritis, ſalus aucta.* Quid mirum in mundo, ſi gloria etiam augetur in cœlo?

Re-

Margin notes (p. 46): 2. Mach. 2. 5. — Sanct. — *Cur tunc Arca fœderis conſertur?* — 3. Reg. 8. 6. — Apoc. 11. 19. — Damaſ. — Petron. Carm. 13. & 14. — Matth. 27. 60. — *Cur Xti. ſepulchrum dicitur novum?* — *Quod ſignū mortis, inſigne immortalitatis.* — Sapient. 11. 2. — Bernar. — Matth. d. — *Quomodò Matri gloria filij?* — Sophr.

Regnat & in Superos ius habet illa Deos:
Figat ſic animos in mea vota ſuos.

Ovid. d. à v. 20.

DIDASCALIA V.

Monachorum clauſura, animarum cuſtodia.

1 HInc Seneca in *Troad.* v. 508. accinit: *Clauſtra commiſſum tegunt.* Qui vel hoſtis lumini tegitur, in vulnus non invenitur. Non videtur in ictum, qui non videtur. Quid nôn periculi foris, ſi periculum in latebris?

Sinu profundo conde depoſitum.

Interiùs recedendum: cubiculum ſcilicèt intra cubiculum. Quid non formidabit fragile pectus; ubi patitur vulnus, qui in tuto poſitus? *Securior Religioſus erit* (inquit Novarin. *Umbr. Virgin.* Excurſ. 63. n. 627.) *ſi ſe putat non ſecurum. Sanctior evadet, ſi eſſe curat, quod creditur eſſe.* Minimèque credetur inſtituti perfectione eſſe in mundo, & extra mundum; ſi videtur in compitis, ſicut cæteri hominum. *Si procul, honorati: ſi iuxta, ſunt contemptibiles*: infit Petr. Damiani, de *Contemp. Sæcul.* in Apolog. cap. 26. Variantur ad honorem colores eminùs & cominùs. Pudet, ſi fallit aſpectus: & deſpicitur uti vitrum nullius pretij, quod oculos alliciebat fulgoris pretioſitate. Fulgor rutilat ex habitus forma: verus ex inſtituti obſervantia. Ille uti in vitro Solis lux: hic ſplendor, uti Sol: deſpiciturque iurè, ſi ſplendor & non à ſe. Unde ſi extra clauſtra (qui ſepti vivunt in clauſtris) quærunt honores; decidunt meritò ab inanibus cogitationibus ſuis: decidunt ſanè in ludibrium; quippe errantes non ſe inveniunt, qui in clauſtris non inveniuntur. Vagus cadit, clauſus ſurgit. Ille dum diſtrahitur, vel ſplendore non creditur: hìc etiam ſine ſplendore, quod non eſt, creditur eſſe; quoniam ex inſtituti obſervantia, conciliat venerationem clauſura. Claudian. in 4. *Conſular. Honor.* à v. 78. ſuccinit:

Hic nova moliri præceps: hic quærere tuta
Providus. Hic fuſis, collectis viribus ille.
Hic vagus excurrens: hic inter clauſtra reductus,
Diſsimiles.

2 Ut terræ promiſſæ felicitate filij Iſraël cœli gratia potirentur; *Iter fecerunt per deſerta, quæ non habitabantur.* Vocatio Monachorum elucet è fuga ſæculi, huiuſmodi deſerti geminatione: igitur oblivio mundi; ubi deſerta relinquuntur habitata, ut habitentur deſerta. Deſertum haud pendet à carentia ſocietatis; ſed à carentia cogitationum cordis: diciturque deſertum inhabitatum, dum ſufficiebat deſertum; quippe non ſat in deſertum fuga à mundo, ſi in deſerto abdicti mundi inhabitat cogitatio. Fugit illuc Monachus, ut ſervetur à periculis animus: minimèque ex fuga effugiet periculum; ſi deſertum non deſertum. Perperàm ſe cuſtodiet, ſi illuc redijt à quo fugit: & tunc deſertum non erit; quoniam propter ſæculi fallacis hoſpitium, iam deſeritur deſertum: animaque hoſtium periculo exponitur, ni in deſerto cuſtodiatur: quandoquidem illi egreſsione pro ſenſuum inutili libertate; idem eſt exire ac mori.

3 *Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicentes: Affer, affer.* Per hirudinem ſignatur anima, ſicut per filias viſus & auditus ſenſus, quorum inſaturabilis appetitus: non enim ſaturatur oculus viſu, nec auris auditu impletur. Pagnin. *Privationis duæ filiæ inſaturabiles.* Symbolum arbitror Monachi animæ, mundi perculſæ prurigine, vanarum futilium cogitationum ſeductæ curioſitate, mœrentiſque ſenſibilium privatione; quin cogitet fugiſſe in clauſtra, ut liberaretur ab huiuſmodi ærumna: cateniſque minimè liberari à ſervitute, ſed tyrannidem augeri: igitur inſatiabilis aviditatis nulla invenitur fruitio vel in gaudio; ſicuti

Nūquā plena licèt, ſatiatur ſanguine hirudo.

Semper dicunt ſenſus, *Affer, affer*: equidem cùm huiuſmodi bona cogitata non ſint bona; illis non ſatiatur anima: imò ex uſu illorum, vanitatum exercitio, concupiſcit concupiſcentiam in Monaſterij deſerto. Quia ſanguiſugæ indoles vaga, includitur in ampulla. Totus conatus eſt exire, & ſepta rumpere: hacque vividè ſignatur anima imprudentis monachi; quoniam ſimulatque ſanguiſugæ præbetur exitus, volutatur in pulvere plena ſordibus. Cuſtoditur, ne ſordeſcat: & egredi inſtat; ex cuius articulo, exemplum perditionis obijcitur Religioſo: igitur idem è clauſtris liberè exire, ac ſordibus volutari, & ſicut ſanguiſuga, ſimul in ſordibus mori: maliſque infeliciter repleta ſuccumbit anima; dum vitæ puritas arctè ſervabatur in clauſura. Duæ filiæ clamant inceſſanter, *Affer, affer.* Quid afferendum? Virtutum ac perfectionis periculum: equidem per viſa & audita, ſenſuum inſidiatrices illecebras; flammæ intenſæ vocationis introducitur frigiditas.

4 A qua quæ ad ſacra Bacchi inferebatur

Margin notes (p. 47): Senec. — Idem. — Novar. *Tuti & honorati intra clauſtra veri Monachi.* — Damiā. — *Non ſe inveniunt, qui in clauſtris non inveniuntur.* — Claud. — Sap. 11. 2. — *Fuga mundi pendet à corde.* — Prov. 30. 15. — Pagnin. — *In mundi felicitate non concupiſcitur gaudium, ſed deſiderium.* — Camer. Centur. 4. Emb. 74. — *Periculum vitæ, è clauſtris egredi.*